

PRAKTIKUM OBCHODNÍHO JEDNÁNÍ

Jaroslav Demel
28. 3. 2024

POJ 2024 Setkání 5

Obchodní jednání a společenské chování: Etikou k etiketě

Domácí úkol

Vymyslet svou taktiku prodeje určitého produktu a krátce ji popsat (produkt, zákazník, příprava, taktika, vítězství) – písemně, eventuálně představit (za více bodů).

0

Obsah setkání

1. Etika
2. 10 a 7
3. Společenské chování a etiketa
4. Pravidla společenské významnosti
5. Žena a muž ve společenském styku

Otázky chování člověka mezi lidmi stojí na zásadních otázkách týkajících se obsahu pojmu lidství:

Začínáme v dětství...

Co se „má“ a co se „nemá“?

Co „musím“ a co „mohu“ (nemohu)?

Domácí manuál - pravidla

Domácí manuál - pravidla

- Ustlat postel
- Nenechat válet oblečení
- Větrat
- Odnést nádobí, vyhodit papírky
- CD uklízet zpět do obalu
- Pomáhat rodičům bez toho, aby si o to museli říci
(prostřít, sklídit nádobí se stolu, doběhnout nakoupit, vynést koš se smetím, umýt nádobí, vysát)

(podle Etická výchova – učebnice pro 6. ročník základních škol – Navrátilová, M., H. Břichová a M. Matějcová)

Otázky chování člověka mezi lidmi stojí na zásadních otázkách týkajících se obsahu pojmu lidství:

Co je pravda a co je lež?

Co je dobré a co je špatné (zlé)?

Co je správné a co je nesprávné?

Co je kladné a co je záporné?

Co je slušné a co je neslušné?

Co je normální a co je nenormální?

Co je morální a co je nemorální?

X Co je standardní a co je nestandardní?

Otázky chování člověka mezi lidmi stojí na zásadních otázkách týkajících se obsahu pojmu lidství :

Byli jednou čtyři kamarádi. Jmenovali se **Kdokoliv**, **Někdo**, **Každý** a **Nikdo**. Jednoho dne bylo třeba udělat důležitou práci a **Každý** si byl jist, že to **Někdo** udělá. Mohl by to udělat **Kdokoliv**, ale **Nikdo** ani nezačal. **Někdo** se rozhněval, protože to byla práce pro **Kohokoliv**, ale **Každý** se na ni vykašlal. **Každý** si totiž myslel, že to **Někdo** udělá, ale **Nikoho** nenapadlo, že **Kdokoliv** si může říci přesně totéž. Nakonec **Každý Někoho** obviňoval, protože **Nikdo** neudělal to, co by mohl udělat **Kdokoliv**.

V jiné vesnici bydleli jiní čtyři kamarádi a měli přesně stejná jména – **Kdokoliv**, **Někdo**, **Každý** a **Nikdo**. Jednoho dne bylo třeba udělat důležitou práci. **Nikdo** nespoléhal na to, že to **Někdo** udělá. Mohl to udělat **Kdokoliv**, a tak se **Každý** pustil do práce. **Nikdo** se nedivil, že **Každý** pracuje, protože to byla práce pro **Kohokoliv**. **Každý** si byl jist, že může počítat s **Kýmkoliv** a že se **Nikdo** nebude ulejšvat. A opravdu, zanedlouho **Někdo** zjistil, že práce je už hotova. **Kohokoliv** jste se pak zeptali, každý byl spokojen. (*autor neznámý*)

Etika

Etika (z řec. Éthos – zvyk, obyčej, mrav) – filosofická věda, disciplína, soubor názorů zabývajících se teorií morálky.

Morálka – schopnost řídit se svým svědomím, rozeznat dobro a zlo. Zvláštní směs přejímané tradice a osobních názorů.

Mravy – relativně ustálený způsob jednání lidí ve vzájemném vztahu, společenském styku považovaný za správný a společensky přijatelný.

Spory, otázky, kterými se etika po celý svůj vývoj zabývá:

Je člověk ve své přirozenosti („doopravdy“) dobrý nebo zlý?

Má se přirozenost korigovat dodržováním určitého etického kodexu?

Existuje rozdíl mezi pravidly mravnosti a společenskými zákony?

Spočívá mravnost v tom, že bez většího přemýšlení dodržujeme soubor pravidel, anebo že důkladně přemýšlíme o důsledcích svého jednání?

Představuje etika zvláštní typ znalostí? Pokud ano, jakých a jak je získat?

Jaká je odpověď na otázku: „Proč bych měl být dobrý a co to znamená?“

Etika

Sokrates: **Nejdůležitější** na člověku je jeho **schopnost klást otázky**. **Skutečné mravní poznání** existuje a má cenu o ně usilovat. **Mravnost** ale **není** něco, co by bylo **možné** někoho přímo **naučit**. **Morálka** vyvěrá z procesu **sebepoznání**.

Platon: **Ústava** – otevřený dialog sofistů – „**Morálka** je jen **soubor pravidel mocných k podrobení slabých**“ , „**Morálka** je pouze **společenská smlouva**“ = **NE – Morálka** není lidská konvence, ale **součást** stavby samotného **vesmíru**, ve kterém je **mravní poznání zakódováno**.

Aristoteles: **Zprvu** nás **k mravnosti** vedou **rodiče a učitelé**, **časem** se z nás stávají **morální lidé instinktivně**. **Mravnost** máme v sobě, ale **správně** ji uskutečňujeme, pokud volíme **střed mezi krajnostmi**. **Mravní odpovědnost – trest za špatnost**.

Další názory:

Tomáš Akvinský: **Světský zákon** nečiní lidi ctnostnými pokud není **v souladu s přirozeným zákonem (Božím)**.

Niccolo Machiavelli: Existuje **rozdíl mezi soukromou a veřejnou morálkou**, **dobry vládař** se musí dopouštět „**nutné nemorálnosti**“.

Thomas Hobbes: **Lidská přirozenost** je ve své podstatě **ničemná a egoistická**, **morálku drží silná vláda**.

Jean Jacques Rousseau: **Rodíme se jako morální bytosti s velkým potenciálem konat dobro**, **důležitá je výchova**.

Karl Marx: **Morálka je ideologie** maskující buržoazní nebo jiné ekonomické zájmy.

John Stuart Mill: **Morálka** se týká **dodržování těch pravidel**, která **produkují největší štěstí pro největší množství**.

Immanuel Kant: **Mravnost** má zřídka kdy něco **společného se štěstím**. Je to v podstatě **dodržování souboru povinných pravidel**.

SOUČASNOST?

Tóra	Reform	Kato	Text v Exodu	Text v Deuteronomiu	Katechetická formule
1.			Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.		Já jsem Pán, tvůj Bůh:
	1.	1.	Nebudeš mít jiného boha mimo mne.		Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.
2.	2.		Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají.		Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3.	3.	2.	Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jméno zneužíval.		
4.	4.	3.	Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinku Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách. V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.	Dbej na den odpočinku, aby ti byl svatý, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh. Šest dní budeš pracovat... ani tvůj host, který žije v tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty. Pamatuj, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin, tvůj Bůh, odtud vyvedl pevnou rukou a vztaženou paží. Proto ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, dodržovat den odpočinku.	Pomni, abys den sváteční světil.
5.	5.	4.	Cti svého otce a svou matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.	Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, abys dlouho byl živ a dobře se ti vedlo na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.	Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.
6.	6.	5.	Nezabiješ		
7.	7.	6.	Nesesmilníš		
8.	8.	7.	Nepokradeš.		
9.	9.	8.	Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.		Nepromluvíš křivého svědectví.
		9.	Nebudeš dychtit po domě svého bližního.	Nebudeš dychtit po ženě svého bližního. Nebudeš toužit po domě svého bližního ani po jeho poli ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.	Nepožádáš manželky bližního svého.
10.	10.	10.	Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku nebo po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.		Nepožádáš statku bližního svého.

1. Nebudeš mít jiného boha kromě mne, nebudeš jinému sloužit! Nezobrazíš si mě v podobě ničeho, co je na nebi, na zemi, pod vodou nebo pod zemí. Za provinění stíhám vinu otců na synech do dalších pokolení. Prokazuji milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mne milují a má přikázání zachovávají.
2. Nebudeš zneužívat mého jména! Nenuť mne modlením, abych ti pomohl.
3. Budeš zachovávat den odpočinku jako svatý den! Nemusíš se uštvat k smrti prací, neustálým strachem, že něco někde zmeškáš.
4. Cti svého otce a matku, abys byl dlouho živ na zemi! Stálá vzpoura zotročuje stejně jako slepá poslušnost.
5. Nezabiješ!
6. Nesesmilníš!
7. Nepokradeš!
8. Nevydáš proti bližnímu svému křivé svědectví, nebudeš o něm lhát!
9. a 10. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního! Nebudeš dychtit po domu svého bližního. Nebudeš závistivý ani chamtivý! Nemusíš se užírat závistí z toho, co má někdo jiný. Zbavuješ se tak radosti z toho, co máš ty.

**Deset negativních přikázání, které Bůh předal Mojžíšovi. Etiky se týká jen šest přikázání.
X učení Ježíše Krista – je třeba prokazovat dobré skutky i těm, kteří nám činili zle.**

Sedmero hlavních (smrtných) hříchů

1. Pýcha (latinsky *superbia*)

Je definována jako touha po vyšší atraktivitě a důležitosti než mají ostatní. Slovo pýcha se dá také vyjádřit jako: nadutost, domýšlivost, vyvýšenost, přehnaná sebeúcta, nerozumná nadřazenost kvůli kráse, bohatství, postavení ve společnosti nebo nadání. Pýcha se projevuje nadřazeným chováním. Jedná se o chorobný stav srdce. Opakem pýchy je pokora.

2. Lakomství (latinsky *avaritia*)

Též lakota. Vyznačuje se touhou samoučelně navyšovat majetek a realizování této touhy.

3. Závist (latinsky *invidia*)

Závist vzniká tehdy, kdy určitá osoba vášnivě touží po majetku (nebo vlastnostech) druhé osoby. Závist může vyústit v poškozování druhé osoby, ke krádeži, nebo k sabotáži.

4. Hněv (latinsky *ira*)

Hněv se projevuje nekontrolovatelnými pocity zlosti a nenávisti vůči jiné osobě.

5. Smilstvo (latinsky *luxuries*)

Tento hřích označuje jakoukoliv přemrštěnou touhu po sexuálním uspokojení.

6. Nestřídmost (latinsky *gula*)

Též obžerství. Přespřílišné požívání nápojů i potravin.

7. Lenost (latinsky *acedia*)

Též malomyslnost, duchovní znechucenost. Absence víry v sebe, absence víry v Boha, absence snahy cokoliv zlepšit a nezájem svoje dobré úmysly uskutečnit.

(Wikipedia)

Úkol pro sebe: Sestavte si svoje desatero.

Výběr zemí pro závěrečnou prezentaci

Struktura závěrečné prezentace z POJ

1. Obecné informace o vybrané zemi - krátce
2. Ekonomické (hospodářské) informace - krátce
3. Zásadní informace z vývoje/historie země týkající se obchodu
4. MO – vývoj, současnost, největší partneři - země v Exp, Imp a proč (geografická či kulturní blízkost, mezinárodní dohody, apod.)
5. Specifika projevující se v obchodu, obchodním jednání – nejen kulturní
6. Něco navíc?

Společenské chování

Společenský styk – vzájemný styk osob ve společnosti v nejširším smyslu. (život lidí s lidmi ve skupině tvořící společnost).

Slušné chování- všeobecně přijatelný a žádoucí způsob chování v rámci mezilidských vztahů, společenského styku, v komunikaci mezi lidmi (pravidla slušnosti pro děti – Erasmus Rotterdamský 1530).

Společenské chování - souhrn pravidel, norem, zvyklostí, tradic a nepsaných zákonů, které určují naše chování ve společnosti, dávají obsahu – slušnému chování - formu. Nejedná se o neměnný tvar, vyvíjí se.

Společenská výchova - proces získávání a osvojování si znalostí, zvyklostí a pravidel společenského styku – předávání metod, uzancí, zvyklostí, pravidel, rituálů, postupů korektního styku osob ve společnosti lidí.

Společenský kodex - ucelený soupis pravidel společenského chování s cílem napomoci prosazování jejich závaznosti – tato pravidla se snaží být jednotně vykládána, “kodifikovaná“ (společenská protokol, diplomatický protokol).

Společenský katechismus - starší výraz pro společenský kodex, termín z náboženské terminologie, zdroj ponaučení z věrouky – Jiří Guth-Jarkovský – ceremoniář prezidenta Masaryka, člen MOV (spojení se sportem).

Etiketa - souhrn pravidel, zvyklostí chování ve společnosti, který nemá ráz jednou daných neměnných zákonů, výsledek vývoje zvyků, které se vytvářely generačně. Pravidla zdvořilosti a dobrého společenského chování.

Zdvořilost

Zdvořilost – úmyslný (?) vnější výraz slušnosti – uctivost, uhlazenost v chování, skromnost, zdrženlivost, ochota, laskavost, atd. (dvůr, dvorný, dvořit se).
Slušnost má člověk v sobě, zdvořilosti se se musí naučit...(?)

Zdvořilost a dobrý mrav žádá, abychom se k neznámým chovali vždy tak, aby naše přítomnost jim byla ne-li příjemnou, tož aspoň co nejméně na obtíž. Základní pravidlo obecné slušnosti jest, chovati se tak, abychom na sebe obraceli pozornost co nejméně. (Guth –Jarkovský Společenský katechismus)

Podstata zdvořilosti a dobrého (kladného, správného) společenského chování

Takt

Umění jednat s druhým člověkem tak, jak bychom si přáli, aby se jednalo s námi (respekt k druhým). Schopnost odstupňovat svou ohleduplnost podle situace a osob, s nimiž jednáme. *Takt je rozum srdce.*

Ohleduplnost

Přirozená vlastnost kulturního člověka, kdy vůči sobě udržujeme tvrdší zásady než vůči ostatním, druhým se snažíme ulehčit, neprosazujeme se na úkor druhých.

Úcta k druhému

Projev uznání osobnosti druhého, jeho práce a výsledků této práce, jeho postavení ve společnosti, jeho přirozenosti, věku, výjimečnosti apod.

Estetičnost

Smysl pro vkus, krásno, soulad, čistotu, správnou míru formy a obsahu.

Další pojmy související s oblastí společenského chování

Asertivita a empatie

Autentičnost a opravdovost ve vystupování vůči druhým

Bezprostřednost, upřímnost a otevřenost

Dobrosrdečnost

Pozitivnost a vstřícnost

Tolerance

Tradice a zvyklosti, kultura

Emoce, vášně versus sebeovládání

Ceremoniál – přesně stanovený formální etiketě odpovídající postup pro průběh určité slavnostní akce

Forma a obsah společenského chování

(forma a obsah člověka a jeho chování?)

(etika a etiketa?)

Forma dává jistotu tvaru a správné prezentace obsahu.

Obsah naplňuje formu a potvrzuje její krásu a správnost.

Forma a obsah fungují nejlépe spolu, jako tým.

Forma je jako sklenice na víno. Může být sebekrásnější a sebevhodnější pro svůj účel, pokud ji nenaplníš dobrým vínem, neplní svou roli...

Pokud sebelepší víno servírujete ve sklenici od hořčice, piják se k němu bude chovat jako k levnému patoku. Znalec, který by ho naopak ocenil, se kvůli nevábné sklenici ani nenapije.

Společenská významnost (přednost, úctyhodnost)

1. VĚK

Společensky významnější (vyšší v hierarchii, úctyhodnější) je člověk starší než mladší.

2. POHLAVÍ

Společensky významnější je žena než muž.

3. POZICE

Společensky významnější je nadřízený než podřízený.

Za společensky významnější je považována (nikoli vždy zaslouženě) také známá, populární, zasloužilá osoba.

Jednoznačný je postup u jasných rozdílů ve třech výše uvedených kategoriích.

Pokud jde o komplikovanější variantu výše uvedených kritérií, je na společensky významnější osobě, aby určila ráz a charakter vzájemného společenského styku.

Jedna z nejkomplicovanějších variant je podřízená starší žena a mladší nadřízený muž.

Žena a její role v společenském styku – několik obecně užívaných tvrzení (mýtů?)

Žena musí řešit, **jakou roli zvolí** – matku a manželku nebo manažerku – role jsou špatně slučitelné. Ano či ne?

Ženě – matce máme projevovat **ve společnosti úctu**. Zároveň od ní máme očekávat **zodpovědnost za výchovu dětí**. Ano či ne?

Partnerce významného muže má být projevována **úcta** odvozená od významu jejího partnera, její rolí v tomto případě má být vhodně ho reprezentovat. Ano či ne?

Žena, aby měla **šanci prosadit se**, musí projevovat **více** schopností, znalostí, dovedností a sebevědomí **než muž**. Ano či ne?

Významné ženské osobnosti by měla být prokazována **úcta jako ženě i jako**

významné osobnosti, tedy o to větší. Zároveň by její chování a vystupování tomu mělo odpovídat. Ano či ne?

I ve významné pozici **by žena měla zůstat ženou**, nesnažit se být mužem, neměla by se zříci své ženské moci, ale i své slabosti. Ano či ne?

Shrnuto, žena má ve společenském styku **obtížnější postavení**, o to více si úctu zaslouží. Ano či ne?

Muž a jeho role v společenském styku – několik obecně užívaných tvrzení (mýtů?)

Role muže je brána jako **role živitele, ochránce a rozhodující autority**. Tyto prvky se také mají projevit u muže-otce i u muže-manažera. Ano či ne?

Úcta projevovaná muži má častěji **formálnější charakter**, je více pravidlem než upřímným projevem. Ano či ne?

Muž jako doprovod úspěšné ženy by měl být ostatními muži brán **rovnocenně** jako ten, který (snad) má podíl na jejím úspěchu. Ano či ne?

Muž má k prosazení se ve společnosti **lepší předpoklady**, lehčí cestu danou principy a staletým vývojem hlavních náboženských a ideologických směrů. Ano či ne?

Významné mužské osobnosti jsou nespornými hybateli dějin lidstva, mají zásadní vliv na společenský vývoj a i společenský styk. Ano či ne?

Muž i ve významné pozici by se nikdy **neměl povyšovat nad ženu**, neměl by zaměňovat svou společenskou **významnost za nadřazenost**. Ano či ne?

Muž má ale přese všechno **zůstat mužem**, tak ho mají ženy rády. Ano či ne?

Etiketa

- papírový lístek, štítek s informací, např. na lahvi
- pravidla zdvořilosti a dobrého společenského chování

Starofrancouzské „esticker“ – vyvěsit, francouzské „etiquette“ – lístek, štítek pro zasedací pořádek,
„l'estiquette“ – denní řád

XXX

Savoir vivre et savoir faire – umět žít a umět konat

Etiketa se zaměřuje především na:

- držení těla a gesta
- oblečení a účes (nalíčení)
- pozdravy a gesta při setkání a loučení
- chování při jídle
- chování vůči osobám druhého pohlaví
- řeč, rozhovor, jednání

Bonton – fr. dobré mravy, dobré chování

Tvrzení na závěr

Korektní a příjemné **společenské chování** se situaci odpovídajícím množstvím přátelských a pozitivních prvků, ctící **zásady etikety**, není projevem slabosti nebo podlézavosti, ale ukázkou zdravého sebevědomí (asertivity), cílevědomosti a připravenosti.

V naprosté většině případů vyvolává u druhé strany - partnera - úctu, respekt a prohlubuje důvěru. Bez jakékoli diskuze to platí chování mužů k ženám a mladších ke starším.

Pokud schopnost člověka umět se chovat společensky nevyhází bezprostředně z jeho obsahu/přirozenosti, lze společenské chování pěstovat, učit se mu a používat jako ho formu – pozor ale na věrohodnost!

Obsah setkání

1. Etika
2. 10 a 7
3. Společenské chování a etiketa
4. Pravidla společenské významnosti
5. Žena a muž ve společenském styku

*Děkuji za pozornost a
spolupráci!*